

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

II. An Deus in se tanquam in medio possibilia creata cognoscat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

effectibus, tanquam in mediis, ita enim eas quotidie nominamus, ergo, si Deus se in creatis suis effectibus nouerit citra, aut non ultra, creaturarum suarum comprehensionem erit: cum hunc cognoscibilitatis earum modum non peringat. Respondetur, distinguendo maiorem; omnem modum cognoscibilitatis effectuum intrinsecum ac non concernentem imperfectionem cognitionis, & cognoscens, fateor: illam concernentis, diffiteor. Minorem item distinguo, cognoscibiles sunt concernendo imperfectionem cognoscens, & cognitionis concedo; non concernendo illam nego ob supra dicta: & nego consequentiam.

4. Tertiò oppones: Si Deus non se primario cognosceret suamque cognitionem non specificaret, & cognosceret nihilominus creaturas intuitus, illas nihilominus comprehenderet, ac subinde se in illis tanquam medio videtur: quemadmodum, & Angelus illas videns Deum in ipsis tanquam in medio cognoscit, easque proinde comprehendit: ergo & tunc se in illis tanquam medio videtur Deus: quia eadem vis motiua intentionalis creaturis adest, ac tunc adest. Respondeo primo in antecedenti esse implicatiam terminorum: quia cognitio, omnis diuina sublatò specificatiuò sui adequato, & obiecto primario per locum intrinsecum repugnat: quare & repugnat per locum intrinsecum cum hypotheti posita in antecedenti cognitio Dei de creaturis, quæ in ipso antecedenti allertur: dato tamen, facile negatur consequentia. Ad cuius probationem responderetur ex dictis: vim motiui intentionalem creaturam ad Deum in ipsis tanquam in medio cognoscendum, & nunc, & tunc solum esse admodum in absentia cognitionis perfectæ diuinæ, ac simpliciter e genere suo infinitæ, quæ tunc abesset; nunc autem Deo adest.

5. Quarto oppones: non obstante cognitione Dei simpliciter infinitæ e genere suo, quæ antecedit naturam, quæque Deus cuncta intuetur, nihilominus causas creatas in suis effectibus tanquam in medio cognoscit, & e contra earum effectus in causis: ergo eadem cognitio sui ipsius antecedens non obstat, quo minus se in suis creatis effectibus rursus cognoscat, fateor consequentiam negari minime posse; posse autem, & negari debet antecedens, ob rationes easdem hæcenus datas, & dandas, ubi de possibilitate, vel impossibilitate mediorum ad aliquid in ipsis à Deo cognoscendum inferius disputemus: sed fulcres antecedens: quia Angelus videns creaturas, & Deum etiam intuitus; nihilominus Deum in effectibus creatis cognoscit; alioqui creaturas non comprehenderet: etsi utrumque simul intueretur, non autem Deum ex vi visionis creaturarum: ergo idem de Deo dicendum est: verum facile negatur consequentia antecedenti permittit: quia visio Dei Angelica beata non habet rationes assignatas repugnantia in visione Dei de seipso, ut creatis tanquam ad seipsum rursus cognoscendum utatur, moueaturque. Ne verò interim aliquis eo antecedenti decipiat, negandum absolute est ob rationes dandas loco citato. Nam etsi media illa Angelo non videnti Deum & Beato ex vi esse possint mouereque illum valeant ad Deum cognoscendum; secus videnti Deum: nam in conspectu visionis Dei, nec mouere Angelum ad Deum cognoscendum valent: nec abstractiua Dei cognitio, ad quam solum mouere media illa valent cum visione Dei est compossibilis.

6. Quintò demum oppones: non obstante præcedentia diuinæ volitionis simpliciter e genere suo infinitæ ex primario suo obiecto, & specificatiuo adequato, nempe infinita simpliciter etiam e genere suo bonitate diuina, locus est, & Deus se amet pro posteriori signo ob creaturas, tanquam finem, suæ, ut ipsi vtilis, & proficius est, ac proinde motiui intentionali bonitatis creatæ pro posteriori signo propostæ, datur locus respectu diuinæ voluntatis: ergo non obstat præcedentia diuinæ cognitionis de Deo simpliciter, & e genere suo infinitæ Deo ipso, tanquam obiecto primario, & adequato specificatiuo dabitur locus, ut se rursus in creaturis, tanquam in medio cognoscat: quare & harum intentionalium motiui pro signo posteriori respectu intellectus diuini consequentia videtur legitima, & quæ rationem Conclusionis nostræ datam certam, n. 12. funditus euertat siquidem vtro-

bique eadem prorsus militat, nullo, præter materiam, variato: quare nosmetipsos obiectione hac à nobis etiam molestissime vexatos fuisse fateri debet ingenuitatis nostræ: omnino erit: etsi ob rationes alias nunc, vique ad questionem de possibilitate, vel impossibilitate eius mediorum in Deo ad se iterum in illis cognoscendum consultò dissimulatos, (ne questioni huic, & sequentibus immediatis aditum occluderemus) vim non habeat, ut conclusio nostra absolute deferatur, ex ibi dicendis, sic constabit.

7. Sed tamen neque ratio illa, quam videtur obiectio euertere est deferenda ob diueritatem, quæ inter veritatem, & bonitatem diuinam intercedit: etenim Dei bonitas intrinseca duplex est; altera quæ bonus, perfectusque in se entitatis est; altera verò, quæ aliis vtilis proficiusque creaturis suis est, etsi abique vilo ad ipsas connexionis respectu: ut tertiam aliam bonitatem moralem Dei nunc omittam. Diuinus igitur amor intrinsecam bonitatem Dei vtilis & creaturis proficius, ad hunc, vel illum finem obtinendum pro specificatiuo adequato amoris sui habet, cum autem vilitas non, nisi propter aliud, tanquam finem ametur propter omnia quibus Deus vtilis commodusque esse potest e primario suo conceptu tanquam finem Deus se primo illo suo amoris signo amat: quia ita etiam amabilis est: non expectatis tamen creaturis earumque siue possibilitatis, siue absolute existentia signis, à quarum, ut dixi existentia & possibilitate, absoluta prorsus intrinseca Dei vilitatis bonitas est: sicuti, & earum actiua potentia à rerum possibilitate absoluta est, atque ipsi inconne- nexa; etsi neutra à nobis, nisi per ordinem ad res alias explicari concipiunt vilo pacto queat: veritas verò diuina vnica solum, & nostro etiam concipiendi modo absolute à rebus est, in posita, nec solum apparente soliditate essendi, ac proinde, non solum ad conuenientiam, identitatis realis iure, essentia comes, sed idem formaliter est cum illa: & quibusvis mediis cognosceretur: atque ut in illis cognosceretur illa præcognosci oporteret: quare & eorum posteriora signa expectari. Vnde cognitioni Dei pro signo, quo se primarium in se, cognouit aliquid cognitionis accrescere, quod ipsam pro illo priori infinitam simpliciter, & e genere suo talem non esse conueniret, dicebamus. Ac demum, ut dicebam ratio illa ad hominem contra aduersarios solum firmitatem habet, qui motiui omni diuinorum actuum obiecto, specificatiui rationem inesse necessario putant.

QVÆSTIO II.

An Deus in se tanquam in medio possibilita creata cognoscat?

DE V M omnia in se, tanquam in obiecto primario, & specificatiuo adequato suæ, libi- que intrinsece cognitionis, etiam quo ad aliqua obiecta extrinseca eademmet inter- stit, adhuc metaphysicè, extenditur, & explicatur, constat ex proximè, ac sæpius dictis, præter- tim d. 2. quæstione 1. Nunc autem inquirimus, atque in sequentibus inquirimus, an non solum eo obiecti ade- quato specificatiui cognitionis suæ, sed alio etiam titulo, vel causâ, vel comprehensoris, vel aliunde, in seipso tanquam in medio creaturas cognoscat Deus: at- que de possibilitibus in præsentia.

CERTAM.

CERTAMEN I.

Varia sententia affirmantium.

1. Deum in se tanquam in medio titulo causæ vniuersalis creaturarum illa nolle vniuersalis Theologorum sententia est. Supponit Durandus in 1. d. 35. q. 1. & in 3. d. 14. quæst. 2. & in 4. d. 49. quæst. 3. atque expresse docet in 1. d. 35. quæst. 1. vbi Argentina quæst. 1. concl. 4. Capreol. quæst. 2. art. 1. concl. 1. & 2. & in 4. d. 49. quæst. 6. art. 1. & 3. vbi Scotus quæst. 3. art. 3. Bassol. qu. 4. Prologi art. 3. Godfrid. quodlib. 6. quæst. 3. Ferrara 1. cont. Gent. cap. 49. & lib. 3. cont. gent. cap. 56. 59. & 60. Richard. in 4. d. 14. art. 2. quæst. 3. & 4. d. 49. art. 3. quæst. 3. Caiet. 1. p. quæst. 12. art. 8. & sequentibus Banez, & Zumel quæst. 14. art. 5. & 6. ex nostris Molina ad citat. quæst. 12. art. 8. Henriquez tom. 1. de fine hom. cap. 10. §. 2. & 3. Salas t. 1. in 1. d. 4. sect. 4. n. 38. plures viginti auctores præferens, Arrabal tom. 1. in 1. p. d. 25. cap. 3. Didacus Ruiz d. 10. de Sentent. à sect. 2. Granad. controu. 2. tract. 2. d. 3. Albiz d. 5. sect. 11. & 16. docens Beatos possibilia in Deo præ cognitio tanquam in medio videre, ex Beatiss. ad Deum re-
liquorum, qui data proxime pro negatiua sententia principia nostra non videntur, coniectaria doctrina est. Verum interminis nihil de diuina cognitione possibilibus creaturarum in Deo tanquam in medio egit Arrabal, sed solum in Deo cuiusque omnipotentia tanquam cognitionis earum specie & specificatio videmus d. 2. quæst. 5. cert. 2. quæst. 6. Recitatis Doctoribus consensit magna Recentiorum nostrorum, & externorum turba, etiam memorandus Herize.

2. Igitur Sententia secunda fuit Herize nostri tom. 1. in 1. p. tract. 1. d. 5. cap. 3. §. 1. qui non solum omnipotentia titulo Deum in se tanquam in medio possibilia creata cognoscere docuit (sicuri relati Doctores aiebant) sed titulo etiam complacentia de illis diuinæ, cui quoad titulum complacentia obstitit alij ex nostris Recentioribus, qui tamen vi consequentia consentire debent Recentiores Complacentes sape à nobis memorati addunt titulum diuinæ Scientia, & comprehensionis possibilibus: nec dubito, quoad titulum etiam diuinæ Complacentia de illis Herize nostro consensu: & hi quidem, tam pro prima, quam pro secunda sententia nominati Doctores de cognitione possibilibus à Deo in se tanquam in medio quocunque titulo ad eis assignato secundum atomas etiam, & indiuiduas eorum possibilibus differentias aperte loquuntur, nec solum secundum rationem possibilitatis, sine non repugnantia ad existendum possibilibus omnibus communem.

Idcirco Henricus quodlibet 7. quæst. 4. & 5. tertiam hac in sententiam inuexisse in Scholas merito videatur. At enim essentiam Dei sub ratione, & formalitate ideæ creaturarum referri ad creaturas possibiles non in indiuiduo, sed in specie, siue secundum communem ipsius possibilitatis, seu non repugnantia rationem: quod ipsum de Omnipotentia videtur dici posse, cum de causâ exempli quoad rem hanc, non aliter atque de actiua videatur sentiendum. Propterea non longè ab hac sententia abesse nonnullis fortasse videatur Valquez noster 1. p. t. 1. d. 50. & tom. 2. d. 104. cap. 6. n. 26. vbi Omnipotentia obiectum possibilia creata, non secundum omnem ipsorum rationem, sed solum secundum rationem communem non repugnantia, siue non implicandi contradictionem designat: ad eaque secundum eam rationem proinde diuinam Omnipotentiam referri docet: cum autem ideo solum Deo cognitionem creaturarum possibilibus in seipso, siueque omnipotentia, tanquam in medio denegat, quia ad ipsa non referretur: atque ex alia parte ad ipsa secundum eam rationem communem non repugnantia referri Omnipotentiam faceret (quod ipsum de diuina idea erit) vtroque titulo cognitionem creaturarum possibilibus, secundum rationem communem non repugnantia earum videtur Deo concessurus.

4. Ceterum longè Valquez nostrum ab hac Henrici

sententia abfuisse certum mihi est. Primò: quia Valquez noster entis & non repugnantia prædicatum intimas omnes etiam indiuiduas, & atomas entis cuiusvis differentias transcendere vbiq. constanter docet: debentque Doctores omnes fateri, si de prædicato entis realis actiui metaphysici sit sermo, vt controuers. de Trin. d. 6. quæst. 1. & controu. metaph. de entis transcendentia fusè docuimus, etsi de prædicato entis realis substantiæ, & neutre sumpti aliter censendum sit, atque ea solum entis realis acceptione transcendentiam entis Scorum negasse, negaturoque eius affectas esse eis locis ostendi quocirca, si realem respectum omnipotentia ad creaturas possibiles secundum rationem non repugnantia earum admitteret, ad illas secundum omnes earum differentias etiam atomas, in quibus prædicatum illud non repugnantia, vtpote omnes transcendentis recognoscit referri realiter omnipotentiam admitteret: quare & possibilia etiam indiuidualiter in seipso tanquam in medio Omnipotentia, & ideæ sue titulo à Deo cognosci consequenter ad sua principia Valquez doceret, cum autem id constans vbiq. neget: pater eam de respectu Omnipotentia ad possibiles creaturas secundum communem rationem non repugnantia non reali, sed ficto & secundum modum nostrum concipiendi fuisse locutum.

5. Ceterum, Henrici, vel cuiuscunque alterius; recta hac sententia sit, secundum speciale, quod ait de relatione causæ exemplaris ideæ, vel actiue Omnipotentia diuinæ transcendentia ad possibilia secundum communem solum rationem non repugnantia, ac subinde cognitionis à Deo in se tanquam in medio eorum secundum illam præcisè rationem impugnatur primò: quia respectus, siue relatio transcendentis realis, nec solum intentionalis, & rationis præcisæ ex parte sui obiecti, seu termini non est: ergo implicat terminari ad possibilia secundum communem illam rationem præcisè, non attactis eorum, etiam atomis, & indiuiduibus differentis; alioqui enim transcendentis illa relatio realis præcisæ ex parte sui termini foret. Secundo: quia realis relatio, siue respectus transcendentis causæ, siue actiue, siue exemplaris diuinæ ad creata possibilia est potentis alterutro, vel vtroque potius modo causare creaturas: ergo eo solummodo ad eas est, quo eas causare realiter potest: atqui nequit alterutro modo, vel vtroque causare illas realiter Deus secundum communem illam rationem præcisè non attactis reliquis eorum, etiam indiuiduibus, prædicatis: quia, si posset esse actio realis productiua vnius prædicati rei non productio per ipsam alio, posset vnum rei prædicatum esse absque alio rei eisdem, quod contradicit reali eorum in re illa identitati. Tertio: quia, vt dixi, prædicatum illud non ita commune, & præcisum à differentis creaturarum possibilibus est, vt omnia eorum, etiam indiuidua, eorum prædicata non transcendant: quare quod eius prædicati titulo ad creaturas possibiles transcendentia realiter referretur, non potest non illas secundum prædicata omnia, etiam indiuidua realiter transcendentia referri. Quarto: quia prædicata omnia, etiam indiuidua, rerum creaturarum possibilibus à Deo sunt tanquam à causa earum actiua, & exemplari: ergo vtroque titulo realiter transcendentia Deus ad omnia eorum etiam indiuidua prædicata referretur.

6. Nec præstat Recentiorum pro hac sententia (quam Valquez nostri falso putant) meditatio, & instantia pro respectu reali transcendentia potentia ad prædicatum commune possibilibus, quin sit etiam ad prædicata eorum inferiora & particularia, quia potentia loco-motiva est ad motus locales, & non secundum indiuiduas cuiusque rationes, sed solum secundum superiores; alioqui cum motus localis indiuiduatio pendeat essentialiter à tempore, quo exercetur motus localis hodiernus cras fieri non poterit, neque hodie hesternus, aut crastinus: quare quotidie potentia localis variaretur, quod est paradoxum, & absurdum, sed in primis motus localis indiuiduationem à tempore essentialiter pendere falsò ac sine fundamento à pauculis asseritur: & quamuis esset verum, potentiam loco-motivam realiter suorum motuum etiam in indiuiduo respectiua per dies singulos varianda non inferretur: quia nulla potentia realis cuiusvis effectus illum semper

semper & ubique debet posse absolute efficere, ut vera, & realis ipsius potentia sit, sed satis ad id habet, si aliquando, alicubique ipsum edere possit, quia posse ut summius confitatur ampliat ad omnes temporis, & loci non solum aliquando existentis, sed & possibili differentias: patetque in materia prima, quae formarum omnium receptiva est, & tamen quamdiu unam habet reliquas, imò neque earum ullam, nequit recipere, & in eadem potentia mea loco motu, qua dum Matriti sum localem motum (adhuc secundum praedicata communia) nequeo Romae exercere: quod ipsum de tempore in ea opinione dicitur rationabilis, cum maior certe, & exploratior dependentia localis motus à loco, quam à tempore sit.

7. Iam vero, si nequit Omnipotentia, & idea diuina realiter transcendentaliter ad creaturas posibles secundum praedicatum commune non repugnantia, siue possibilitatis referri, quin ad inferiora ipsorum, etiam indiuiduantia, praedicata referatur ut probatum est, atque ratione respectus huius Deus possibilia creata in se, tanquam in medio illa secundum rationem communem cognoscit: non solum secundum eam rationem, sed etiam secundum cuiusque, etiam indiuiduantia, differentias, in se tanquam in medio creata possibilia Deus procul dubio cognoscet, nec solum secundum praedicatum illud non repugnantia commune erat: & nos hic suscepimus impugnandum. Nam qua parte cum primis duabus respectum realem cuiusvis diuini praedicti ad creatum aliquod praedicatum admittit, impugnationibus contra Superiores sententias mox subiicendis aequè patet ut illas expendenti, atque praedicto illi communi applicanti perspicuum fiet: qua etiam parte ob cuiusmodi respectum transcendentaliter (quatenus utraque conuenit) ad creaturas posibles aptum medium esse Deum in quo possibilia secundum id, quod in ipsis respicit, Deus ipse cognoscit, postmodum communibus utrique impugnationibus reuertitur quod de possibilitate, vel impossibilitate in Deo usus medij, ad aliud cognoscendum.

8. Sed aduertendum tandem est ex doctoribus, qui Deum in sua Omnipotentia, aliove intrinseco praedicto ex memoratis, tanquam in medio, creaturas posibles cognoscere affirmant, plerisque suam hanc conclusionem à respectu, siue relatione reali transcendentali praedicari illius diuini ad creaturas, ratione cuius medium, in quo creaturas cognoscit sibi ipsi Deus sit pendere omnino velle: in his vero nonnulli eo etiam transcendentali respectu ad creaturas posibles ab omni praedicto diuino prorsus relegantes, nihilominus in se, tanquam in medio, creaturas posibles à Deo cognosci contendunt. Hi vero sunt. Arrubal. d. 30. cap. 2. & 3. Herize disput. 5. cap. 3. numer. 19. Albiz d. 5. section. 4. numero 39. qui Deum vndique à creaturis possibili omnino absolutam, tanquam à termino etiam, independentem asserente nihilominus Deum in se tanquam in medio creaturas cognoscere defendunt ut vidimus numero 1. His adnumeratur d. 30. metaphys. sect. 15. num. 26. Deum omnino absolutum à possibili creaturis earumve possibilitate docens, & tamen ipso tanquam in medio possibilia cognosci à Deo facit, tanquam de independentia Dei, & absolute Dei à possibilitate creaturarum nescio qua fide referatur, Soarez oppositum toties ex instituto docens. Adnumerandus etiam his venit Ruiz de Montoia, qui, etsi Deum transcendentaliter respectum creaturarum ipsiusque reipsa conexum esse defendat d. 5. de Scientia section. 2. & d. 10. sect. 4. numero 10. & section. 5. numero 9. tamen sect. 4. eadem ex eo respectu cognitionem creaturarum à Deo in seipso tanquam in medio à se citato loco asseritam pendere nolit, sicut Recentiores Complutenses memorati pendere nullatenus voluerunt.

CERTAMEN II.

Deum nullius praedicti diuini titulo creata possibilia in se tanquam in medio nosse iuxta aduersariorum modum primum.

1. Conclusio contra duplicem modum defendendi eius contradictorium statuenda est: & primo contra modum primum communiorum: nempe, quia Deus respectu realiter transcendentaliter est creaturarum possibile ratione omnipotentiae suae, vel alterius cuiuspiam sui praedicti, & sui cognitione ad illas cognoscendas necessario determinetur. Secundo vero contra modum secundum aliorum, qui affirmatiuum, conclusionem nostrae huius negatiuae aduersam, independentem à respectu reali transcendentali Dei ad creaturas, connexionem ipsius (quouis titulo) cum illis defendunt memoratice à nobis sunt certam. 1. n. 8. ceterum praesentem conclusionem nostram vniuersim defendunt ex priscis Theologis Sanctus Bonaventura in 1. d. 35. art. 1. q. 1. Gabriel. art. a. concl. 2. Okam qu. 3. Scotus qu. 1. §. Ad ista, quos duces utraque Scotica, & Nominalis Schola sectatur: ex nostra verò Valquez d. 60. c. 2. & d. 50. de visione creaturarum à Beatis in verbo disputans, Becan. tract. 1. cap. 10. qu. 4. à n. 8. Alarcon. d. 2. c. 3. Arrubal. d. 30. & 31. Magnus meus Magister Didacus Daza manuscripto de Scientia d. 2. Conclusionem hanc summo ingenio suo (ut reliquas alios suos) illustrans demum, non admodum recentibus nostrae huius Toletanae Provinciae Magistris Dalsquianis, plurimum, fuit constans sententia, & communis.

2. Iuxta primum igitur, & communem aduersae conclusionis tuendae modum probatur conclusio primosque, iuxta illum, eatenus solum Deus medium in quo cognoscendi creaturas posibles sibi ipsi esse potest, quatenus aliquod eius praedictum intrinsecum realiter respectum transcendentaliter est creaturarum possibile, conexum re ipsa sua cum illis: alii nihil Deo omnino intrinsecum realiter transcendentaliter respectum creaturarum possibile essentiae sua conexum cum illis est: ergo nec Deus medium in quo cognoscendi creaturas posibles vllatenus sibi ipsi esse potest. Discursus est legitimus. Maior ipsissimum aduersariorum, in hoc primo modo, fundamentum, siue modus ipse tuendi aduersam conclusionem primus. Minor probatur, ut saepe hic, & controu. 1. & controu. de Trinitate à nobis datis: etenim quidquid Deo intrinsecum est summa, maiorisque longè est, imò infinita maioris necessitatis, quam possibilia creata, siue eorum possibilitas: atqui, si aliquid Deo intrinsecum realiter transcendentaliter respectum creaturarum possibile esset, summa longèque, & infinita maioris necessitatis, quam creata possibilia, siue eorum possibilitas minime foret: ergo nil intrinsecum in Deo realiter transcendentaliter respectum creaturarum possibile, ipsius essentiae, & entitatis sua conexum est.

3. Maior huius etiam syllogismi ostensa à nobis ex instituto, & rationibus, & exemplis maiori necessitatis, & certitudinis in veritate assensus fidei, quam in veritate conclusionis euidentis ex necessariis principiis euidentibus, etiam per se notis, vel altero euidenti, altero de fide deducta: item ex maiori necessitate, & euidentia principiorum demonstrationis cuiusvis, quam Conclusionis ex ipsis demonstratae iuxta Aristotelicum prologium. Propter quod unumquodque tale, & illud magis: aliisque exemplis plurimis: quae idcirco otiose in praesentiarum, superflueque repetuntur: sicut, & responsio ad instantiam (cui contra maiorem huius constantiam in primis Complutenses memorati saepe recentiores si debeant) de veritate, quae maior una quam alia esse nequit: id enim, quo id probatur, (nempe veritatem in indiuisibili, & prorsus adaequata conformitate iudicij cum obiecto iudicatio consistere) instantiae debilitatem probat.

est enim ab indivisibili, & quod nec magis, nec minus proinde suscipit, ad id quod magis, & minus recipit, consequentiam ducere. Minor ex terminis & obvis exemplis nulle patet: quod enim realiter transcendentaliter respectum alterius, ipsique essentia sua connexum est, altero deficiente, & illud deficere necesse est: etenim, ex eo, quod deficiente altero illud periret, huius cum altero realis inconnexio, ac negatio respectus transcendentalis realis ad alterum euidenter atque indubitato demonstratur: quare implicat realiter transcendentaliter respectum alterius, ipsique essentia sua connexum, maioris constantia, & necessitatis esse quam illud.

4. Patet in actione transcendentaliter relata ad terminum, essentiaque sua illi connexa; quæ proinde absque suo termino, nequit consistere: ac subinde neque maioris necessitatis esse, quam ipsum. Patet secundò in modis omnibus realibus etiam, quorum modi sunt, realiter transcendentaliter respectus, atque illis essentia sua connexis, & affixis, quique proinde rebus deficientibus consistere non possunt: igitur, & euidenter ratione, & apertissimis exemplis frequentibus innuente minor postremi syllogismi cunctis: nimirum, si aliquid Deo intrinsece realiter transcendentaliter respectum creatorum possibilibus, ipsique subinde essentia sua connexum esset, maioris necessitatis, quam creata possibilia, eorumque possibilitas minime fore: unde inferbar coram, Vaquez nosse, & contra Suarium nostrum, aduersæ opinionis Patronum æcerim, repugnante simit cauda Deum quoque repugnatum, (cui Suarius præ sua pietate respondebat, rogans, ut in nobilitati merita illationem formaret, quam non faceri non poterat: sicut, neque has huius sententiæ Doctores possunt diffiteri: ergo repugnante, vel patet, vel cūque, vel culice vna repugnaret Deus, exco- muniatus sine culice ite semper mihi in Dei nostri oblationem vltus est, ne de quibus camelum.

5. Probatur secundo contra hunc primum modum conclusio. Admissio etiam Deum, siue omnipotentia, siue alterius cuiusvis diuini prædicati titulo creaturarum possibilibus realiter transcendentaliter respectum, ipsique esse essentia sua connexum esse, non inde inferretur medium sibi ipsi esse, quo possibilia creata cognoscatur: imò vero interteretur non posse esse medium in quo possibilia cognoscatur creata. Probatur de ratione medijs, in quo aliud cognosci potest, omnino est, ut præcognoscatur, siue prædicatur aliquomodo, atque ex eo sic præcognito, præuisione determinetur cognoscens ad alterius cognitionem, siue eadem, siue diuersa cognitione, de quo modo non disputo: ergo si cuiusmodi præcognitio respectu cognitionis alterius obiecti repugnet, repugnet etiam esse medium in quo illud alterum cognoscatur: consequentia est legitima. Antecedens est aduersariariorum doctrina, & de se patet, id enim quod cognitum determinat cognitionem, siue ad cognitionem alterius necessariò præcedit præcognitum ad cognitionem: illius si enim non ita præcedit vero aliquo sensu, etsi eadem cognitione vtrumque simul necessariò cognoscatur, simul necessariò vtrumque cognoscatur, quin vnum in alio tanquam in medio cognoscatur: quare, etsi non possit non cognosci cum illo, non poterit cognosci in illo, ni huius cognitio, alterius cognitionem aliquomodo antecedit.

Quocirca valde decepti sunt Doctores, cum postea, tum aduersæ Conclusionis: qui ex necessitate simultaneæ cognitionis duplicis extremi alterum esse medium in quo alterum cognoscatur, & ad alterius cognitionem determinatum concordare admittunt; cum tamen ex eo non sit præcis maior ratio cur vnum potius, quam alterum ad alterius cognitionem determinet, sitque medium, in quo alterum, & non è contra cognoscatur: & sane cum triplex sit modus cognoscendi plura, quorum nullum sine alio cognosci queat: nempe, vel cum alio, vel in alio, vel ex alio: & necessitas simultaneæ cognitionis vtriufque sit necessitas solum cognoscendi vnum cum alio, qui rationem medijs in quo aliud cognoscatur in sola necessitate simultaneæ cognitionis vtriufque absque præcedentia aliquali cognitionis vnius, qua mens ad cognitionem alterius determinetur, necessitatem cognoscendi simul vtrumque, seu vnum cum alio, sine cuius cognitione cognosci nequit, cum necessitate cognitionis vnius in alio falsè confundunt, & subinde vnius in alio, &

Christi. iph. de Origen. de Deo Pno. Tomus I.

vnius cum alio cognitiones, imò verò & cum his confundunt etiam cognitionem vnius ex alio: siquidem medium in quo, à medio ex quo alterum cognoscitur, quoad vim motuam intentionalem vnius ad cognitionem alterius minime differunt, sed solum quoad diuersitatem cognitionum medijs, & cognitionis alterius obiecti ex medio illo deductæ, ut communiter putatur: quare nulla alia necessitas cognoscendi vnum in alio, vel ex alio admitti ab his potest, nisi ultra necessitatem cognoscendi simul vtrumque, præcedentia aliqualis cognitionis alterius ad cognitionem illius, quod in ipso, tanquam in medio cognoscitur, admittatur, quam denique probat intentionalis motio medijs determinantis, ut cogniti, ad cognitionem alterius quod in illo cognoscitur: eademque est, ut diximus, in medio in quo, atque in medio ex quo alterum illud cognoscitur. Quæ obici possunt, diluam q. s. ceteri, ubi iterum hæc silius, firmiterque stabiliam.

7. Eo igitur antecedenti, & legitimitate consequentiæ statutus pergit discursus in hunc modum cui repugnat præcognitio, siue aliqualis præcedentia cognitionis ad cognitionem alterius, repugnat ratio medijs in quo cognoscatur illud alterum: a quo relatiuis omnibus, quæ talibus repugnat præcognitio siue præcedentia cognitionis vnius ad cognitionem alterius: ergo relatiuis, quæ talibus repugnat ratio medijs in quo alterum cognoscatur. Minor (quæ sola probationem desiderat) suadetur: quia relatiua quæ talia debent necessariò simul cognosci, ac proinde simul non solum natura, sed & cognitione dicuntur esse ab Aristotele, & Philoophis: & ratio est: quia cum relationis, seu relatiui, quæ talis totum esse sit ad aliud esse, nequit eius esse cognosci, nisi ad aliud cognoscatur, quod absque alius cognitione, & fors præcognitione fieri nequit. Tum sic: sed in ijs, quæ simul cognitione necessariò sunt, repugnat vnius præcognitio, seu præcedentia cognitionis respectu cognitionis alterius: ergo relatiuis, quæ talibus repugnat præcognitio siue præcedentia cognitionis respectu cognitionis alterius, nempe sui termini. Unde legitime inferitur respectum siue relationem realem transcendentaliter Dei ad creaturas, eiusque cum ipsis connexionem intrinsecam primum modi doctoribus modo permissam, non euincere in Deo rationem medijs, in quo vel ipse, vel alius ipsum videns creata possibilia cognoscatur: sed oppositum potius concludere. Nempe eius respectus titulo medijs, in quo possibilia cognoscantur rationem Deo repugnare.

8. Ob hoc argumentum Soarius, oppositæ sententiæ cum primis Patronus, noluit eius veritatem à respectu transcendentali Dei ad creata possibilia pendere cum citato loco tom. i. in 3. p. d. 27. sect. 1. §. secundus modus, ex quo potius oppositam sententiam euertere videbat. Sed dices: proloquium illud de relatiuis, quod scilicet necessariò simul cognitione sunt, non de relatiuis transcendentaliter, & entitatie ac essentia sua connexis, sed de relatiuis prædicamentaliiter intelligi solum debere. Præuenit tamen solutionem Soarius loco vltimo citatus, (quem nobis familiares Murciani Recentiores satis docti, & ingeniosi imitantur) dicens: relatiua transcendentaliter, quoad modum cognitionis, relatiuorum prædicamentaliiter naturam inducere: id quod certissimum est: etenim, quoad respectum sui termini essentialem (vnde relatiuis prædicamentaliiter, quæ talibus, simultaneæ cognitionis necessitas obuenit) æquale relatiua transcendentaliter relatiuis prædicamentaliiter sunt: solumque in eo differunt, quod relatiua prædicamentaliiter ex accidenti relata sunt; relatiua verò transcendentaliter non ex accidenti, sed entitate, & essentia sua sunt relata, & ad aliud; quare, sicut illa secundum relationis ipsius in suo esse constitutis accidens, simul esse, & cognosci cum suo termino necessariò debent, neque, quæ talia, prius suo termino esse, cognosci possunt; ita transcendentaliter relata entitate, & essentia sua simul cum suo termino, in eo statu, quo eius transcendentalis respectus terminus est, esse cognoscique necessariò debent, quin prius illo esse, cognosci vti quæ valeant.

9. Dices tandem: argumentum hoc sophisma fallax inde conuinci: quod omne medium cognoscendi vnum in alio, vel ex alio nobis prorsus è medio tollat: etenim vis medijs omnis, in quo vel ex quo aliud à nobis cognoscatur, vtriufque connexioni vniue ininitus, & necessitate coexistentia

coexistentia, siue existentia simultanea extremorum, seu medij cum extremo, ita ut alterum siue altero esse repugnet: ex hoc autem rationem medij impediri, abolerique argumentum contendit, & probat, si quid probat. Verum responderetur facile primo: connexionem medij cum extremis, in qua vis tota inferendi syllogistica fundatur, & nititur, non esse connexionem realem, siue respectum transcendentalem realem medij ad extrema, seu cum extremis, sed metaphysicam, seu logicam, rationisque totam: est enim connexio identitatis medij, & extremorum inter se, connexio autem identitatis, realis connexio, aut respectus esse non potest; siquidem eiusdem ad seipsum realis, ac non fictus, pureque rationis, esse nequit. Quod autem connexio terminorum, cui tota vis syllogistica ad inferendum vnum ex alio, tanquam medio connexio identitatis extremorum sit, constet: quia in praemissis identitas extremorum cum medio asseritur, indeque deducitur extremorum identitas in conclusione.

10. Fateri tamen oportet ex connexione physica, & transcendentali respectus vnius ad aliud quandoque ad syllogismos propositionibus in materia necessaria efformandos connexionem identitatis extremorum cum medio, cui vis syllogistica proximè, & formaliter innititur, indagari à nobis, & deprehendi; atque eiusmodi connexionem physicam à nobis cognoscendam esse primò, ut inde connexionem illam identitatis extremorum veniemus, ac deprehendamus: tuncque solum cognosci necessitatem simultaneae existentiae physicae, & realiter connexorum, siue realiter transcendentia respectuorum; quia id solum nosse ad connexionem identitatis extremorum, quae formae, & virtuti illarum syllogisticè proximè & formaliter subiecit, satis nobis est. An verò prima illa cognitio connexorum, realiterque respectuorum alterius in altero tanquam medio à nobis habeatur parui ad rem praesentem refert: quandoquidem à nobis ea per species alienas, & abstractiva cognitione habetur, ex qua ad visionis, & intuitivam cognitionem, quam de se Deus, suoque transcendentali reali respectu ad illas (quae modo permittimus) nulla esse potest legitima illatio. Visionem igitur intuitivam respectu sui transcendentis ad creaturas possibiles physicaeque connexionis Dei cum illis, absque simultanea, ut minimum, naturae simultaneae, cognitione sui terminus, nempe possibilitatem creaturarum constare esse non posse: quare nec posse esse sibi ipsis mediis in quo illas cognoscat, ut proximo argumento ostendebamus.

11. An verò necessarii simultaneae de termino transcendentalis realis sui respectus & physicae cognitionis, modo à nobis permittitur, cognitio, intuitiva, an abstractiva solum esse in Deo deberet: fortasse percontaris. Respondetur: quae innititur in ea hypothese Dei de sui respectu, & connexionis termino, nempe creaturis possibilibus necessarii fore: tum è Dei illas cognoscentis perfectione in genere cognoscentis summa, tum quia cum eas non cognosceret in se tanquam in medio, ut ostendimus argumento proximo, sed in ipsis cognosceret, unde abstractiva ac non intuitiva earum cognitio esset, non haberet. Denique an eo respectu reali transcendentali Dei ad creaturas possibiles admisso (ex quo medium in quo ipsa cognoscantur cum intuitu Dei esse non potest, ob impossibilitatem praecedentiae creaturarum possibilitatem necessitatemque simultaneae, ut minimum simultaneae naturae, cognitionis termini cum relato transcendentaliter ad ipsum cognitionis simultaneae possibilitatem Beati Deum intuitibus intuitiva etiam foret, an sufficeret abstractiva, etsi non ex Deo, ut medio physico, sed aliunde habita? ad rem praesentem non facit alterutro modo respondeatur. Nec firmam aliquid pro altero determinatè asserendo nobis occurrit. Cum nec beatitudinis perfectio obiectorum aliorum à Deo abstractivam in ipsis cognitionem detrectet; neque opus videatur ad eius relationis, quae diversa entitativè à suo termino dubio procul esset, visionem terminura quoque videri, sed satis fore videatur, utrumque simul cognosci.

CERTAMEN III.

Secundus modus dicendi affirmantem nostrae adversam sententiam independentem à respectu transcendentali Dei ad creaturas reicitur.

1. Secundus modus tuendi affirmativum, negativum nostrae adversam, independentem à respectu transcendentali Omnipotentiae ad creaturas possibiles ob eminentialem earum omnium continentiam in illa (Quod ipsum de continentia eminentiali intentionali, & representationis earum in Scientia & beneplacito diuino dicendum est) dem doctoribus est) sic impugno, de ratione medi in quo aliquid cognoscitur, est determinare intentionali sua motione intellectus determinatè cognitione sui ad cognitionem alterius; sed quod indifferens est ad coexistentiam cum illo altero, vel eius contradictorio, siue, ut cum illo, vel eius negatione coniungatur, nequit determinare intentionali sua motione intellectus ad cognitionem alterius determinatè, potiusquam oppositi: ergo, quod est ita indifferens nequit esse medium, in quo alterum determinatè praeter eius contradictorio cognoscatur. Tum si illud Omnipotentia absoluta, nec transcendentaliter respectu creaturarum, neque ipsa in connexa cum illis, est indifferens de se ad coexistentiam, siue, ut coniungatur cum creaturis possibilibus earumque possibilitate, vel cum earum impossibilitate, & repugnantia, etsi eas omnes eminenter contineat, ergo ita absoluta ab illis, & inconnexa re ipsa omnipotentia, (& diuina alia) etsi eas omnes eminenter contineat, nequit esse medium, in quo illas earumque possibilitatem, praeter impossibilitate cognoscatur Deus. Discutis est legitimus, ac, si praemissa virtualiter syllogismi constent, ut prius euincens: subsumptum autem ad illationem postremam euident est: siquidem nihil aliud est Omnipotentiam (& diuina reliqua) omnia eminenter continentem possibilem, ab eis absolutam, neque ipsa in connexam transcendentaliter cum eorum possibilitate esse, quam de se acque entitativè sua esse indifferens, ut coexistat, siue coniungatur cum eorum possibilitate, vel cum eorum impossibilitate, & repugnantia: atque eis omnibus implicantiis aequè, eandemque permixturam, quae modo non implicantiis permanet.

2. Maior syllogismi primi est medij, in quo aliud cognoscitur, definitio. Minor autem, me, & aliis etiam iudicibus euident: etenim, etsi à principio indifferenti possit esse libera determinatio, determinatè ad vnum potius, quam ad eius oppositum, ut patet in Dei, & creati arbitrij liberis determinationibus proximè à principio indifferenti conceptis, & exercitiis; est à principio naturali, naturaliterque, ac non liberè se determinanti, si indifferens ad virum, ut de se, naturaeque, vel motus principij determinatio procedere: siue realiter, siue intentionaliter actuum, vel motuum principium illud sit: quia nimirum in naturaliter, ac non liberè actiui, vel motus principij determinatio exercitij, & motiui in actu secundo ex determinatione principij in actu primo ad vnum determinatè praeter alio exercitium & motiui in actu secundo debet provenire; ut propterea statum principij, & dignitas apud Philosophos sit naturam (id est naturalia agentia naturaliter operantia, vel operantia) determinatam esse ad vnum: secundo ex rebus omnibus non connexis entitativè, seu entitativè sua cum aliis, sed ab illis re ipsa absolutis; quae identico media, in quibus alia illa cognoscantur esse nequeunt finem, aliam cedo nobis causam, cur symia in quo physichus cognoscatur, aut ego, in quo cognoscatur Alexander Papa Septimus, media esse non possumus, nisi, quod natura, & entitativè nostra illam ad physichum existantiam, eiusve negationem; ego verò ad negationem, vel existentiam Alexandri septimi indifferens sumus, & cum alterutro coniungibiles.

3. Probatum inde negatiua sententia secundo: quia,

Deus secundum omnia sua prædicata, iuxta secundum hunc modum absolutus à creaturarum possibilitate, statuitur, & maioris necessitatis, quam creatorum possibilitatis, inferitur, Scientiam Dei in se, ut medio de possibilitibus non esse summè, & digne Deo infallibilem, neque eius veritatem maioris necessitatis, & constantiam esse, quam sit creatorum possibilitas: id quod & absurdum de se est, & suppositioni aduersariorum de independentia, & absoluteione cuiusvis prædicati diuini à respectu transcendentali ad possibilis, realique connexionem cum ipsis aperte repugnat: siquidem Scientia diuina, quæ in sui, suæque veritatis intrinseca constantia à possibilitate creaturarum ipsa pendet, ut hac sublimata, & ipsa eiusque intrinseca veritas nusquam sit permixtura, dubio procul essentia sua connexa re ipsa cum eorum possibilitate est; eamque realiter transcendentaliter respicit: quidquid enim essentia, & entitate sua absolutum transcendentaliter ab alio, ipsique inconuenienter propter se ipsa est, alio sublato periret: quoniam nec vnde euidens vnus realis transcendentalis respectus ad aliud, entitativè cum ipso connexio demonstratur, quam ex destructione vnus ad sublationem alterius.

4. Illationem illam de præiudicio infallibilitatis digne Deo Scientia Dei de possibilitibus in seipso, tanquam in medio, omnino à creatorum possibilitate absolute; sic probò: etenim Deus ita omnino à creatorum possibilitate absolutus medium naturale, ac ad eorum cognitionem ducens erit, nec libere ad ea cognoscenda intentionaliter mouens, ut patet, ac per se notum, etiam aduersariis est: quare quantum in se manserit ad illa cognoscenda æque Deum docet, naturaliterque, & necessarîo intentionaliter mouebit; aliter maneret in se, etiam per impossibile creatorum possibilitas repugnaret, cum ab eius per hocce reali transcendentali respectu sit omnino abiectus, & eique propter se ipsa per hos doctores inconnexus: ergo, si creatorum possibilitas repugnaret Scientia Dei in se tanquam in medio de creatorum possibilitate falsa foret: ergo eius infallibilitas, & veritatis constantia pendet à possibilitate creaturarum, nec est ab ea absoluta contra huius secundi modi suppositionem: siquidem eius de eorum possibilitate, & Scientia & intrinseca illi veritatis constantia, & permanentia à possibilitate creaturarum omnino dependet. Pergo inde: ergo Scientia Dei ita creatorum possibilitate absolute, de possibilitate creatorum in seipso, tanquam in medio, non est dignè Deo infallibilis, siue necessitatis, & constantia dignæ Deo in sui veritate. Patet: quia, cum pendeat eius infallibilitas, & veritatis sue necessitas, & constantia ab infallibilitate, & necessitate, ac constantia possibilitatis creatorum, maior, quam huius infallibilitas constantia, & necessitas, quare & digna Deo, esse non poterit.

5. Vtrique argumento respondet (qui omnia in re Theologica vidit, & præiudici) Ruiz de Scientia citata §. 24. section. 3. & 4. numero 15. de futurum à Deo in sua Omnipotentia, & idea cognitione agens, quod nos de possibilitibus à Deo in se tanquam medio cognitione intencus adhuc, pro aduersariis meditati sumus, & impugnauimus. Nempe Dei Omnipotentiam (& idem est de Scientia comprehensua, & complacentia de possibilitibus proportionem seruata) esse potentiam de se non repugnantiam, siue omnium, si vel eam quo non repugnet: quare posita absolute non repugnantia creaturarum eademmet, que quasi conditionata illarum potentia, & continentia eminentialis actiua erat, purificata conditione possibilitatis creaturarum in particulari, (qua, ut absoluta potentia, & continentia actiua illarum determinat, & in particulari effectus, indigebat) illarum determinat, & determinata absoluta potentia est. Cum autem eærens Omnipotentia Deo intrinseca medium determinat, & absolute determinans ad cognitionem possibilitum in particulari sit, quatenus eorum in particulari absoluta potentia, & actiua eminentialis continentia est, eademmet, quæ pro priori ad creatorum possibilitatem medium solum quasi conditionatum ad creata possibilita cognoscenda

ratione similis conditionate continentia erat, nec magis determinat seu determinans medium ad illarum determinat cognitionem, purificata conditione possibilitatis illorum in particulari medium absolutum determinat, & determinans ad eorum cognitionem Deo erit: ita, ut, sicut absoluta possibilitas entitativa creatorum conditio est, sine qua non, absolute continentia eorum eminentialis actiua, siue omnipotentia absolute eorum in genere entis, sic etiam absoluta eorum veritas, & cognoscibilitas obiectiua possibilitatis absolute eorum comes, sit conditio, sine qua non, rationis absolute medijs, ob quam in omnipotentia eadem absolute contineantur in genere veri, & obiectiue cognoscibilis. Et hanc quidem solutionem arripuerunt ingeniosi Recentiores sæpè memorati Complutenses, & Murciani ex nostris.

6. Fateor acumen solutionis, quam exemplis ex humanis, & diuinis sic olim illustrabam: ex humanis siquidem, & nostræ voluntatis decretum, & votum conditionatum absque vlla sui intrinseca variatione idem, ipsumque sola conditionis purificatione transire in absolutum à Theologis communiter dicitur; solaque ut absolutum sit idemmet, quod conditionatum pro priori erat, purificatione conditionis; tanquam conditione, sine qua non eget, quod ipsum in decretis conditionatis ex parte obiecti diuinis, ut transseant in absoluta vlti venit. Secundum exemplum pure diuinum, & ad rem præsentem accommodatissimum, ex scientia Dei de eisdem possibilitibus desumitur: etenim eademmet adhuc formaliter inuariata Dei scientia, quæ pro priori ad creatorum possibilitatem Dei absoluta cognitio & representatio formalis tantum erat, creatorum vero possibilitum conditionata solum formalis representatio, sola possibilitatis eorum absoluta positione, & purificatione conditionis absolute eorum representatio est: quia eorum absoluta veritas, & obiectiua cognoscibilitas supponi necessario debet, ut absolute cognoscantur: ac proinde conditio, sine qua non, est, ut scientia Dei, pro priori conditionata solum de ipsis, eademmet inuariata, quoad intrinsecum in absolutum transeat, atque ad ea formaliter representanda prosiliat, atque explicetur.

7. Cæterum, neque his illustrata exemplis solutio argumentorum difficultatem euacuat, contra primo: quia, vel absoluta omnipotentia, vel actiua eminentia & continentia absoluta possibilitum in ipsa, quoad intrinsecum sui indiget possibilitate absoluta ipsorum, vel non eget: si postremum, ergo absoluta potentia, & continentia eminentialis actiua omnipotentia erga possibilita in particulari quoad intrinsecum indifferens est, ut coexistat, & coniungatur cum possibilitate, vel repugnantia eorum in particulari: ac proinde absolute illorum in particulari possibilitate esse quoad intrinsecum, poterit: vnde nec poterit esse medium, quoad intrinsecum sui, omnipotentia cognita ad eorum in particulari possibilitatem determinat inferendam, nec Scientia Dei de possibilitibus in particulari habita in omnipotentia, tanquam in medio, erit infallibilis diuina. Si autem omnipotentia, & actiua eorum in particulari eminentialis continentia absolute, quoad sui intrinsecum, illorum in particulari absolute non repugnantia, & possibilitate eget, ita, ut absque ea esse non possit: ergo omnipotentia absolute possibilitum in particulari à creaturis absolute dependens, & re ipsa necessario connexa contra huiusmodi secundam suppositionem est.

8. Confirmatur & explicatur impugnatio: quia, vel expositione possibilitatis absolute possibilitum in particulari, Deo extrinsece suboritur intrinsece in Dei Omnipotentia aliquid, quo ipsa determinetur à Deo existendum necessario cum ad illorum absolute possibilitate, & non cum eorum repugnantia, vel non si postremum: æque inepta est posita etiam illorum absolute possibilitate, ut medium sit determinans ad possibilita in particulari cognoscenda, seu iudicanda, & infallibilitatem Deo dignam Scientia diuina in ipsa, tanquam medio habita, atque pro priori ad possibilitum

possibile in particulari absolutam positionem: si primum: iam aliquid Deo intrinsecum ex creaturis possibile Deo adnascetur, & augetur, (quod absurdissimum de de se est) ac insuper aliquid Deo intrinsecum realiter transcendentaliter creaturarum possibile respectuum, ipsiusque entitate sua connexum erit contra aduersariorum, ut dixi suppositionem.

9. Virgo: vis illatiua, seu determinatiua medij ex cognitione sui ad cognitionem alterius in ipso per eandem, vel ex ipso per diuersam cognitionem, nequit adnasci medio ex alterius in ipso vel ex ipso extrinseca positione; alioqui, non ex vi medij seu, in, vel ex medio alterum cognosceretur, sed contra potius ex hoc altero medium cognosceretur, dicique aqua facilitate posset assensum conclusionis ad pramissarum assensum posse supponi, quod est implicatorium. Quod si dicasi vim quidem determinatiuam in actu primo Omnipotentia ad iudicium possibilem de possibilitate in particulari intrinsecam, atque omnino independentem a possibilitate esse: secus autem determinationem in actu secundo, siue eius determinatiue virtutis exercitium, quoad a possibilitatis extrinseca positione, tanquam a conditione necessaria dependet: Contra est: quia eadem facilitate dicam quauis creaturarum posse esse medium in quo, & ex quo cognitionis cuiusvis alterius creatura, quantumvis ab ipsa distat, & disparat: quia aqua facilitate dicam: in quauis creatura esse vim intrinsecam determinatiuam in actu primo ad cognitionem, & iudicium de altera, quantumvis distat, & disparat: Ceterum exercitium determinandi ad eius iudicium ab eius extrinseca positione pendere, vide solutionem, & doctrina hac totam inuerti philosophiam, & enecti.

10. Iam exempla illa de nostris voto, & decretis ex parte obiecti conditionatis physice loquendo falsum est eadem inuariata intrinsece sola conditionis purificatione in absoluta transire; et moraliter, & quoad obligationem in absoluta transeant, & absoluta alia decreta inferant, ni antea rescisa, & retracta sint, ut absolute id, quod vel volumus, vel decreuimus, apponamus. De similibus vero decretis diuinis, etiam cotum diuersitas nequeat physica esse, sicut nec secundum exempli de scientia Dei de possibilitibus, alioque Deo extrinsecis obiectis petiti (quo video Soarium supra vium) difficultatem nostrorum argumentorum non emolliat: in primis enim obiectum veritatem obiecti pure materialis, & terminatiui solum ad exercitium suae cognitionis supponi debere commune Philosophis est: et diuinae scientiae ob omnimodam a creatis independentiam creata obiecta vera causalitate non praecedant, sed totam eius representationem formaliter est, a Deo ipso tanquam intentionali principio, & obiecto formali primario, & specificatiuo adaequato e suo genere, iidem infinitis supponant. Vnde creatis obiectis nullum, vel illam specificandi, vel mouendi intentionaliter, tanquam media motiuae superesse locum docuimus; at vero virtutem medij determinatiuam naturalem ad cognitionem termini, vel in actu primo, vel in exercitio a termini ipsius positione pendere diuersissimum est, atque Philosophis, & Theologis inaudium: imo totius Philosophiae euersum, & inuersum: quare ab vno ad aliud paritas disparat.

11. Et quauis aptior paritas virtutis foret, atque scientiae exemplum rei praesentis propterea aptari videretur; non statim similis dependentia, vel virtutis determinatiue medij ad cognitionem alterius vel exercitij eius ab alterius illius positione admittenda esset: siquidem in Scientia diuina ad extrinseca obiecta extensione absque vilo suae intrinsecae representationis augmento, solaque extrinseca ipsorum positione admittenda, mysterium est, in quod e Dei intrinseca immutabilitate, atque a creatis independentia, & fide, & euentibus rationibus nuper tractatis notissima agitur; quod non ad alia transmittendum, ubi nec fides, nec rationis euentia cogat, ne tota Theologia mysterium sit. Cum autem perspicuum ex dictis sit rationes, & fidem ad

extendendum huc diuinam Scientiae mysterium non adesse; quin potius huic extensioni rationem valide aduersari: etiam nihil amplius, quam in exemplo scientiae in ratione medij reperiretur, admitti in hoc mysterium simile nec deberet, nec posset: & quidem in sententia Soarij, qui hoc exemplo vtitur citata d. 30. metaphysic. section. 17. numero 47. Omnipotentia, est a voluntate formaliter distinguatur, secus a Dei essentia, quam in Dei cognitione formaliter constituit; aut Dei Scientia formaliter, qua talis non est medium in eius sententia in quo creatura a Deo cognoscatur, sed formalis earum representatio: ergo, nec omnipotentia formaliter, qua talis, est medium Deo cognoscendi creaturas, sed earum formalis cognitio. Nec refert, ut directe sumptam, & ut obiectum reflexe cognitum, cognitionem, quae omnipotentia est, medium Deo esse, in quo creata possibilia cognoscat. Primo enim cognitionem reflexam cognitionis suae in Deo a directa sui cognitione nullatenus, formaliter adhuc, distat Soarij doctrina est. Secundo: quia per ipsum Soarium, & omnes, est visio Dei interiora repraesentat formaliter Beatis Deum, sicut est (trinum scilicet, & vnum) non tamen itam reflexe cognita, ut medium, Deum trinum & vnum repraesentat: ac proinde ex clara Dei visione nemo Beatus abstractiuam euidencem, nolum inuitiuam, Trinitatis cognitionem, tanquam ex medio teste etiam eodem Soario deducit: ergo nec Scientia Dei reflexe cognita Deum ducit ad cognitionem creaturarum tanquam in medio: maxime, quia pro priori creaturarum formalis representatio non est, nullamque cum illis est connexa: visio autem Beati Dei trini, & vni, siue Trinitatis, formalis representatio est illique re ipsa, & entitate sua connexa.

12. Sed explicare oportet quid omnipotentia absolute & pro priori ad possibilitatis creaturarum positionem sit, quidque pro statu huius positionis illi accedat, ut potentia producenti determinate has creaturas possibiles sit, & absolute dicatur in verosimilitudine sententia, quae omnipotentiam iuxta secundum hunc modum in respectum, & in connexam transcendentaliter, prorsusque a creatis possibilitibus, (sicut, & diuina reliqua) quoad intrinsecum sui absolutam constituit: & quidem, pro priori illo, Omnipotentia nil creatum possibile, seu non repugnans non solum in particulari, sed neque secundum praedicatum commune non repugnantia realiter transcendentaliter respicit ipse essentia, & entitate sua connexa est, ut vidimus certam. 1. a numero 5. est a nobis sine repugnantia, seu possibilitatis concipi nequeat: quare & illius secundum dici, ut auior, non autem secundum esse, & respectu, & relatiua omnipotentia sit, ut conditionate ex parte termini commode ad nostrum caput explicetur: id est potentia productiua omnium, si non repugnent, quamdiu in nullo non repugnantia, siue absolute possibilitatis non intelligitur purificata conditio: cum vero purificata pro posteriori possibilitatis, & non repugnantia absolute creaturarum conditio in vnaqueque earum deprehenditur illarum determinate actiua potentia est, non quidem determinatione, quin intrinsecus eius virtus ex absolute rerum possibilitate adnascatur, & accedat, ut ostendimus, sed termini sui extrinseci determinatione positione ad possibilitatem, quam pro priori signo Omnipotentiae non habebat.

13. Quare potentia actiua absolute determinata possibile in particulari denominatio prorsus extrinseca diuina Omnipotentiae est, ab extrinseca eorum positione determinatione ad absolutam sui possibilitatem, & non repugnantiam proveniens ob quam intra sphaeram absolute prorsus actiuitatis, & Omnipotentiae diuinae trahantur, & sine qua progredi, & ab ea fieri nequeant; non illius potentiae, & virtutis actiuae defectu, & impotentia, sed defectu suae potentiae passivae, ut fierent, quae nisi positiva sui non repugnantia, & determinatione possibilitatis intrinsecae suae non habebatur. Non aliter atque homo albus, ut albus sit omnino absolutus, & indeterminatus est, ut alter homo albus sit, cui in albedine assimilatur, vel niger, cui dissimilatur: si tamen alter sit albus, & determinate limitis illico est non intrinseca sibi deter-

minatione, sed extrinseca prorsus sibi alterius hominis determinate albi positione: quare sicut ex hac extrinseca determinatione, ut similis ille alteri homini sit, non inferatur, in illo esse determinationem necessariam, ut in ipso tanquam in medio alter homo albus cognoscatur esse infertur, & iudicetur, etsi, ut similis alteri, nec esse, nec cognosci iudicari possit sine illo, quia hac denominatione similis utrumque album importat: ita, etsi denominatio omnipotentia absolute determinate possibilia in particulari, nec esse, nec concipi sine absoluta possibilitate creaturarum, quam, utpote denominatio extrinseca omnipotentiae claudit: quia tamen possibilitas horum in particulari, qua formaliter determinatur ad esse possibilem, extrinseca denominatione, ac non intrinseca omnipotentiae est, medium illa cognoscendi omnipotentiam non efficiunt. Quod ipsum de absoluta denominatione scientiae Dei de his, de quibus determinate, & in particulari scientia determinatur: & est absolute ac dicitur dictum puta: complectitur enim intrinseca obiecto, & extrinseca scientia veritate, & cognoscibilitate.

14. Dicitis consuetudine venit singularitatis, in consequentia notanda nostri Herice sententia d. 5. citata cap. 3. §. 2. & 3. asserentis creatura possibilia in omnino absoluta ab ipsis omnipotentia ratione continentiae realis eminentialis actus illorum tanquam in medio cognoscitur, sed in eorum divina scientia, & comprehensione reflexe cognita, (quam tamen cap. 4. n. 48. conexam realiter cum creatis possibilibus defendit) quia in ea non realiter, sed intentionaliter solum possibilia continentur. Ceterum plures ad rationem medijs referre realem eius cum termino per illud cognoscendo connexionem, quam continentia in illo quaecunque, satis claret ex dictis. Secundo: quia ipse citato c. 3. §. 1. ex praecisa ratione connexionis, & respectus transcendentis creaturarum ad Deum absque ulla continentia, vera activa, vel intentionali Dei in creaturis docet Deum in ipsis tanquam in medio, vel ex medio seipsum cognoscere: multo ergo melius creaturas in sua earum scientia & comprehensione, quam ipso asserente, illis connexa, & respectiva realiter transcendentia realiter earum est, & vltimus ipsis vero, & realiter intentionaliter continet, tanquam in medio, vel ex medio cognoscitur. Tercio: continentia vera realis intentionalis creaturarum in scientia, & comprehensione per additum intentionalis non excluditur a veritate, & realitate continentiae earum: neque enim per vocem intentionalis sicuti solum, seu rationis esse dicitur, licet a ratione procedat, sicut scientia, & cognitio ipsa realis earumdem creaturarum, cui prorsus identificatur: cum ergo realis, & vera continentia sit: cur id non praestet, quod realis continentia alia activa creaturarum in omnipotentia est respectiva realiter transcendentia vltimus non esset non facile inueniuntur.

15. Quarto: quia ideo ait c. 3. num. 17. Deum creatura possibilia in sua omnipotentia cognoscere, quia nequit hanc quidditativam, nedum comprehensionem cognoscere, enim de illa iudicare esse potentem producere, quiddam possibile, & repugnans non sit: aut nequit reflexe cognoscere quiddam, nedum comprehensionem, suam scientiam, & comprehensionem possibilia creaturarum, quia de illa iudicare esse clare representantem, & comprehensionem illarum: ergo nequit illam reflexe cognoscere, quia in ipsa cognoscit creatura possibilia: quod vrgenter probatur ex relatione transcendentali, & connexionem scientiae divinae cum creatis per ipsam representationem scientiae divinae, nequitque in cognitione termino cognosci. Respondet nu. 26. non posse eos conceptus cognitionis suae de creaturis cognosci quidditativam, nedum comprehensionem, quin simul Deus quidditativam intentionem, & comprehensionem habeat de ipsis cognitionem, illam vero in ipsarum, vel ex ipsarum scientia tanquam medio a Deo non haberi, nec opus esse ut habeatur, sed vel cognitione directa de obiectis, vel aliunde, solutionis doctrinam laudo, & statuebam fuisse certam. 2. divina non concordat: in qua ex connexionem reali vnius cum alio cognitis vnius ad aliud in ipso cognoscendum deducitur.

16. Secundo: si, ut cognoscatur, & iudicetur, scientiam Dei de creaturis esse claram, intuitivam, & com-

prehensivam illarum representationem, ut in se sunt, sufficit aliunde haberi a Deo simul earum quidditativam, & intuitivam cognitionem, & iudicium, quin ad illud ex scientia de ipsis reflexe cognita, tanquam medio determinetur Deus: ergo, ut cognoscatur omnipotentia, ut potentia possibilem, & non repugnantium omnium productrix (quod non cognitis ipsis fieri nequit) satis erit simul, aliunde tamen, quam ex determinatione omnipotentiae praecognita, possibilia haberi cognitionem: unde eius ratio pro omnipotentia evanescit. Tercio denique: posita absoluta omnipotentia in connexionem reali cum possibilibus, etsi nostro hoc abstractivo modo, nec concipi, neque explicari, nisi in ordine ad possibilia, hisque ignotis nequeat, ac proinde secundum dici, nostroque concipiendi modo relata ad possibilia omnipotentia sit, aut ab illam, sicuti est, inventibus, uti a possibilibus in se absoluta secundum suum esse omnino est, ita ab eis secundum cognitionem sui absoluta prorsus erit: quare, ne simul adhuc, aliunde cognosci possibilia oportebit ad omnipotentiam intuitivam cognoscendam: quod secus in divina de possibilibus scientia, & comprehensione realiter transcendentia possibilia respectiva, ipsisque per Herice connexa dicendum necessario erit.

CERTAMEN IV.

Uniuersum affirmans sententia, eiusque fundamenta exploduntur.

1. R. Eiecimus singularem utrumque tuenda affirmantis sententiae modum: hunc a capite, ut aiunt, & uniuersum reitenda eadem sententia est, ne suborturus forte posthac modus alius confutationibus libera nascatur, nostraque aliquando negatiua sententia nuret. Sic igitur illam uniuersum impugno. Primo: quia ut late qu. 5. ostendam, nihil potest Deus in alio tanquam in medio cognoscere: ergo nec possibilia in sua omnipotentia alioque suo attributo, aut praedicato diuino consecuto euidens ut patet omnino est. Antecedens citato loco affatim monstrabitur, ubi, & illud probandi media suppetent plura, quibus nunc scribendis proinde merito superfedimus. Secundo: quia, si Deus secundum aliquid intrinsecum sui sit medium absolute cognoscendi possibilia, naturale medium ea cognoscendi erit, naturaliterque, ac non libere, determinabitur semel visum intuitivum ad omnium, neque ad aliquorum praeter alios cognitionem. Patet: quia, siue titulo connexionis relatiue transcendentis respectus ad ipsa praedicati cuiusvis diuini, siue titulo continentiae realis physicae vel intentionalis eminentialis possibilia, in praedicato quouis diuino, aequae possibilia omnia ab eo attinguntur, ad illudque spectant: neque vnum alio titulo potiori. Atqui beati omnes Deum omniaque praedicata diuina vident, ut de fide est ex illo Ioann. 3. *Videbimus eum sicuti est.* clareque intuentur: ergo aequae ex parte obiecti in Deo viso tanquam medio ad videnda omnia naturaliterque possibilia determinabuntur: ac proinde (absit miraculum) beati omnes possibilia omnia in Deo, tanquam medio videbunt, neque vnus a quo plura ex possibilibus, vel pauciora: consequens vero & absurdum & falsum Theologus omnibus est: ergo & antecedens.

2. Quot quantaque huius argumenti solutioni mouent aduersarij, cum hic, tum de visione creaturarum a Beatis in verbo disparantes: verum nihil eorum effugio argumenti adiutur facit quod non sit argumenti facti terminis ipsis ocellum: etenim reclusus ad perfectius lumen, siue naturale intellectus, siue supernaturale luminis gloriae vnius Beati praeter alio praclusus est: siquidem perfectius alterutrum lumen, vel imperfectius, solum conducit ut medium natura e, vel clariori ex specie sua, vel intensiori visione, quam ab alijs imperfectiore lumine alterutro, vel utroque praeditis videatur: quare medium siue Deum, & quae in eo, vel ex eo videnda sunt clarius perfectiusque a perfectiori lumine instructis videri, quam videatur ab instructis imperfectiori. Ceterum, cum aequae, nec magis ad aliqua possibilia, quam ad reliqua cognoscenda

Deus intuitu visus medium naturale, & naturaliter determinatum sit, quia aequae, ut dixi, à Deo attinguntur, ad ipsumque spectant, quantumvis magis, minusve perfecte & clare videatur, dummodo clare, & intuitu videatur, à magis, vel minus, imò & minime Beatis, tamen Beatis, aequae, nec magis ad vnum, quam ad reliqua possibilia in ipso cognoscenda determinabit: dummodo vel ad vnum solum videndum in ipso naturaliter determinet, ut in aduersariorum sententia ad aliqua videnda in Deo, tanquam medio determinet, vel minime Beatum; etsi verum sit ad ea, vel clarius, & perfectius, vel minus perfecte, & clare, pro maiori, vel minore claritate, & perfectione visionis Dei medij, magis, vel minus Beatis sit locus.

3. Pater id quidem, siquidem, ut ad vnum possibile in ipso tanquam medio naturali videndum Deus visus, quantumvis minus clare, & remisse, naturaliter determinet Beatum: cum eodem titulo, & ratione prolixius insensibilis, adhuc formaliter, aequae primo naturaliter iuxta aduersariorum sententiam determinet ad illud, & ad reliqua, non est vnde naturaliter ad reliqua non determinet cognoscenda, & ad vnum, vel reliquorum tantum cognitionem in ipso habendam, vel ex ipso deducendam, naturaliter coarctetur, & teneatur. Ratione hac preoccupauit effugium aliud: quod nimirum à perfectius intensius Deum videndum magis intimus, profundiusque (ut sic loquar) Deum medium penetrari: ex maiori vero, & perfectiori medij penetratione plures veritates naturaliter deduci certum experientia quotidiana est: quare minus non esse, si Beati Deum intensius, perfectiusque videntes, plura in ipso possibilia naturaliter, quam remissius, imperfectiusque ipsum intuentes Beati alij cognoscant. Preoccupauit, inquam, solutionem hanc terminis illis *aequae primo*: si enim aequae primo Deus quocunque velis titulo ratione sibi intrinseca formaliter possibilia omnia attingit, eaque omnia ad ipsum aequae primo, neque vnum ratione alterius, medioque altero, utcumque clare, & ut est in se, semel absoluteque visus, aequae eam primo, ut naturale medium ad omnia cognoscenda naturaliter, vel ad nullum in se, tanquam medio cognoscendum determinabit: quia sit ex parte motionis intentionalis, & determinationis naturalis Dei visus ad aliqua prae reliquis cognoscenda ratio vlla, vel apparens.

4. Inde euasit exemplum adductum, atque ex eo instructa pro solutione instantia, etenim, quod frequenti experimento didicimus est, plures ex remotioribus, longiusque à medio distantibus veritates ab his, qui, vel maiori ingenij acumine, & profunditate pollent, magisque proinde, & viuidius, atque (ut modus cognitionis abstractivae nostrae patitur) clarius medium penetrant, in illo, vel ex illo ita penetrato deduci, quia clarior, viuidioreque huius penetratio veritatum immediate in illo, vel ex illo cognoscendarum cognitionibus faciunt claritatem maiorem, quam habeant earundem ex minus clare viuide cogniti media cognitione, quae adeo imperfecta propterea esse potest, ut mens illa ad vteriores veritates deducendas progredi nequeat: ut possit, si prima illa clarior viuidioreque cognoscatur, ex quo nihil pro cognitione vnius veritatis, vel plurium ex immediatis medio prae aliis immediatis, & aequae proximis (vbi possibilia omnia Deo sunt, ut diximus) deduci contra nos, & pro solutione data proxime, nemo non videat: maxime, cum Dei medij ad possibilia cognoscenda cognitio, visio ipsius intuitiva sit, ut ita lege Beatis omnibus visu venit: id quod clarius ex iam dicendis patet.

5. Certa sane proxime dicta, & explorato certa sunt. Negare tamen non possumus (quod experimento etiam quotidiano didicimus) ex viuidiore clariore, profundioreque per abstractivas nostras cognitiones medij penetratione, plures etiam & immediatas, & proximas medio veritates deduci, quam ex obscuriore, minusque viuida, & profunda terminorum propositionis vnius penetratione abique medio vilo eius veritatem dignosci, posseque, imò de facto elici assensum veritati in ea inclusa, quae est minus perfecta & profunda, sed quasi extrema, & perfectoria eorundem terminorum cognitione, nec dignoscitur: neque assensus ipse elici posset certum mihi est: & ex quo plura esse in Philosophia ac Theologia prima, nec per

aliud & per se principia probabilia perfectum iam esse habeo, praeterquam ex lectione profundius notiti Valquez. Etenim in huius praetactis ad suos discursus notationibus nullo medio illas saepe probare, cum recens Theologiae auditor viderem, sine fulcro illum, ac puro arbitratu suo discurrere saepe, atque opinari censebam: postea vero notata illa meditatus, & terminorum propositionum, quas in eis statuebat, rursus legens, reperi propositiones illas doctoris profunditate, & penetratione terminorum ex ipsis, quos explicuit, terminis notas probabilissimas fuisse, atque si eorum subiuncta à Valquez explicatio attente legatur, cuius non inepto homini verolissimum apparebunt, quin plerumque aliunde ex mediis aliis suaderi earum veritas possit: id pro lectione tanti Doctoris obseruari.

6. Verum, etsi ita haec in abstractivis mediis cognitionibus perfectioribus, etiam quoad immediatas ipsius veritates, habeant, quia cum omnibus immediatis medij connexio, nec de se, ac in se per illas nobis appareat, sed per species alienas, vel aliunde, vnde scilicet, connexio cum aliquibus cognosci potest, saltem facilius, secus cum alias: at vero medium in se vident, & intuitu aequae immediate veritates omnes attingens, & continens, neque connexio eius cum aliqua veritate, quam cum immediatis reliquis magis, clariusque appareat, quare neque illud ad has prae illis in seipso cognoscendas naturaliter, huc, qua medium, & determinatum naturale mentem intentionaliter mouere, & determinare. Dixi proxime, & saepe, medium intuitu visum, qua naturale determinatum, & medium naturaliter ad vnam veritatem immediatam prae aliis, imò quia ad omnes mouere non posse: ac proinde neque Deum, ut medium determinate naturaliter mouere Beati ipsam, ut in se est, videntis intellectum posse ad vnum possibile cognoscendum, quin ad cognoscenda in ipso possibilia omnia naturaliter moueat, ac determinet, si miraculum ex Dei puro arbitrio abit: vnde occurrit euasione alteri, quod nimirum ex Dei voluntate magis Beato plura possibilia in Deo medio, minus vero pauciora monstrantur: id enim non miraculose modo, & ultra medij exigentiam naturalem, sed violente, & contra ipsius exigentiam fieret: iniuriusque, & conaturalius esset, si ex sola Dei voluntate, ac non ex determinatione Dei medij, plura possibilia beatorum, minusque beato pauciora ostenderentur: si enim naturali motioni, & virtuti determinativae medij standum sit, Deique velit, non ostendi in Deo medio Beatis omnibus omnia, naturaliter ac sine violentia eius virtuti determinativae illata, est omnino impossibile: id quod solum argumentum nostrum contendit, & ut absurdum aduersarij iudicant.

CERTAMEN V.

Ex fundamentorum euerfione affirmantis impugnatio postrema.

1. Vltima affirmantis sententia vniuersim impugnatio, & negatiua nostrae probatio fundamentorum illius euerfio est: & sane, quae à ratione sunt obiter discimus: nam quae respectum realem transcendentalem Dei ad creaturas quouis titulo, siue omnipotentiae, siue scientiae, etiam comprehensivae vel Dei, vel possibilibus discimus certam. 2. & quoad comprehensionem attinet, cui insitit maxime pro affirmante sententia Abbis constat ex dictis in simili quae. 1. certam. 2. num. 2. & 3. Deum se perfectissime comprehendere, quin vllam in se, tanquam in medio, creaturam cognoscat, & quamquam nec Dei potentia, cuiusvis obiecti comprehensio, & scientia cognosci à nobis abique suis terminis possit, non probat suis, vel terminis, vel obiectis essentia sua connexas esse ratione respectus realis transcendentis earum ad illa: sed solum ex imperfecto nostro modo cognoscendi, relata, connexasque illis esse secundum dici, quod secus euenit absolutas eas, ut in se sunt, intuitibus, quomodo se Deus videt, ut constat ex certam. 2. num. 12. atque ex pluries 1. & 2. quae dicta.

dictis. Nec præstat contra dicta citatis locis pro comprehensione subiecti ex vi visionis sui tanquam medij creata possibilitate non videat, sed solum ex vi visionis sui, tanquam primarij obiecti, & adæquati specificatiui inferioris sue cognitionis: quod, si alia plura non ab ipso, vel factibilia, vel facta (per impossibile) essent, ac proinde nihil sui, adhuc extrinsecum, forent, in se etiam tanquam in obiecto primario, & specificatiuo, siue ex vi visionis sui, tanquam specificatiui, videret. Tareor enim sed comprehensione solum requirit, ut ex vi visionis obiecti comprehensione omnia illius, siue intrinseca, siue extrinseca videantur: non autem excludit quod eodem modo ex vi visionis obiecti alia videantur, si adint.

2. Obiectis videretur: cum ens, & verum idem sint, quod dat rebus esse, dat & verum, seu posse cognosci, aut omnipotentia dat rebus esse: ergo & dat verum, seu cognosci posse, hoc est cognoscibilitatem: hoc autem dat medium illis, quæ in ipso cognoscenda sunt: ergo omnipotentia est medium in quo cognoscenda sunt creata possibilita, id quod his terminis insituit Hericæ, sicut se res habet ad esse, se habet ad cognosci: ergo omnipotentia, quæ est causa rebus, ut sunt, causa erit, ac medium, ut cognoscantur. Nihil in obiectone non acquiescit. Distingue maiorem primam quod dat effectiue esse dat effectiue verum seu posse cognosci pure terminatiue, & materialiter facit: cognoscibilitatem dat motiue, & ut ratio formalis cognoscibilitatis, ac illius diffinitio: & similiter, dat maiorem de donatione effectiue ab omnipotentia, distinguere consequens, ergo & dat effectiue verum pure terminatiue, & materialiter, id est materiæ, & terminum, seu obiectum cognitionis, concedo (quod enim reuera, & solide non est, sed solum apparetur esse, reuera vere non cognoscitur) concedo; dat motiue, & ut ratio formalis cognoscibilitatis, siue ob quam tanquam ob determinatum cognosci possint, nego consequentiam, ita, autem, non effectiue solum, dare debet medium, quæ medium, cognoscibilitatem seu verum obiecto: idem respondendum est eidem difficultati ut ab Hericæ proponetur: in qua antecedentis, sicut & aliorum axiomaticum vulgatum, & ut sonant, arripitur, plures sensus falsi sunt, vixque unus verus. Adde omnipotentiam non dare esse possibilibus, quæ talibus, de quibus quæstio, sed existentibus: neque esse actiue adhuc possibilem quæ talium: vade patet, extra rem quæstionis huius, & inepte contra nos vitiumque argumentum efformari.

3. Ex sancto Thoma opponuntur plura 1. p. q. 12. a. 3. Omnia sunt in Deo si ut effectus virtute in sua causa: sic igitur videtur omnia in Deo sicut effectus in sua causa: illæ autem intellectus præst in causa comprehendere omnes effectus, qui causam vult comprehendere, quibus similitudine scripti. contra Genes cap. 69. ubi generalem hanc suam doctrinam cognitioni creaturarum a Deo sic applicat, effectus cognitio sufficienter habetur per cognitionem cause: cum igitur Deus suam essentiam plenissime cognoscit, per quam est causa, oportet ponere quod alia cognoscit, & lect 3. in cap. 7. Dionysij, in ipso diuino esse existit omne esse. Aliter enim per suam essentiam non posset omnia cognoscere, nisi omnia causaliter in ipso essent. Hæc ex sancto Thoma difficilius, & quæ verosimiliter facit illum pro affirmante sententia situnt: quin probabilis (in eo iudicio, & ingenuitate) responso sit, velle ipsum tantummodo creaturarum cognitionem emendicatis speciebus a creatis obiectis non egere: quæ, licet alius iam obiciendis conueniant, non autem recitatis locis, ut verba demonstrant, nam potentia speciei tota ad cognitionem est, non ad obiecta: & tamen sanctus Doctor ex potentia Dei ad obiecta, non autem ad cognitionem, infert in se, tanquam in creaturam omnium causa a Deo cognosci. Nec loquitur de se ut medio materiali solum: aliud mihi enim verbum sonant.

4. Cum autem ubique Deum absolutum a creatis dicat, cum quo, ut vidimus, medium ad creaturas cognoscendas esse repugnat, non eo illum sensu, quo volunt aduersari, locum fuisse verosimilius est. Respondet ergo generale principium eis locis statuisse effectus nimirum in suis causis cognosci: quod certissimum est, non autem respectu omnium cognoscendum, & modorum cognitionis eodem modo verificandum docuisse: nam in creatis intellectibus abstractiue causas cognoscantibus effectus

tanquam in medio cognosci: & eo plures, quo perfectius profundiusque, & plenius causa cognoscitur, ut docemus, experientiaque notissimum supponit, idque independenti respectu reali transcendentali, & connexioni phyfica causa, ad rationem medijs phyfici necessario, cum suis effectis cognoscendis: cum ad abstractiue cognitionem extremorum in medio, vel ex medio, cuius cognitione extremorum cognitio deducitur iudicatiue, logica, & metaphysica eundem ad seipsum connexio sufficiens sit, ac sola subsistens, ut dicebamus cert. 2. Beatis vero Deum intuitiue, & ut in se est, videntibus, est medium physicum naturale Deus non sit, iuxta dicta a certam. 2. & præsertim certam. 4. pro meritis, & perfectione visionis Beati vniuersi cuiusque de Deo omnium causa, Deus medijs partes supplet, quæ sic viso sibi non suppetunt: ut videns ea videat, quæ si abstractiue eadem proportionem cognoscere, cognosci in ipso, tanquam causa, & medio deberent.

5. Deus autem se rerum causarum infinite clarius, & perfectius videns reliqua videt, non quia ratione causa, quæ tali, ut medio, in quo illa cognoscatur, utatur: quod doctrina sancti Thomæ repugnat; ac proinde nusquam omnipotentia (quæ ratio formalis causa creaturarum, & actiue earum eminentialis contentia est) eis meminit locis, sed essentia, quæ neutrum formaliter est. Altiore igitur sensu in se, ut causa, atque quia se omnium causam, & omnia in se suæque essentia continentem creatura omnia Deum cognoscere deducit: etenim, cum Deus eminentissima, ac perfectissima causa sit: cunctaque proinde in genere entis, cum actiue, tum idealiter in sua essentia continetur; (alioquin nec omnia actiue nec rationaliter, & libere a se producibilia contineret, alteri cuiusque defectu eminentissima, ac perfectissima creaturarum causa non esset) sit ut rationem omnium entium obiectiue formaliter, eminenter tamen, in suo formalissimo esse continet: ac subinde rationem veri seu cognoscibilis, siue idem formaliter cum ratione entis sit, siue formaliter diuersa (quod parui ad rem præsentem attinet) eadem, vel simili eminentia claudat, cum autem ex suo infinito esse, (quod proinde omne aliud esse continere debet, cum actiue, tum idealiter, ut causa omnis alterius esse perfectissima sit) obiectiue proueniat eius cognitionem infinitam e genere suo, & omnium scientiam esse: sit itidem ex hac omnis entis, & subinde veri formalis eminentialis contentia essentia diuina ad rationem cause cum actiue, tum idealis perfectissime præsupposita, rationem formalem adæquatam specificatiui diuine cognitionis ad omne ens verum, seu cognoscibile formaliter representandum formalissime prouenire: ac tandem ad rationem cause omnium Dei de omnibus cognitionem esse reducendam, (non formalis quidem cause, sed præsuppositiue) seu formalis eminentialis contentia omnis esse, & entis in essentia diuina, absque qua omnium causa neque actiue, neque idealis Deus foret.

6. Idcirco sanctus Thomas non ad omnipotentiam, seu virtutem actiue formalem ut in se tanquam causa creata cognosceret, recurrit, sed ad essentiam in qua formaliter, & formalis eminentialis omnis entis contentia est: clarius autem suam hanc doctrinam tradit 1. p. q. 14. a. 5. verbis illis, quæ opponi etiam nobis solent. Alia autem a se videt non in ipsis, tanquam formalibus ea videnti rationibus (nam materialiter, & terminatiue in seipsis ipsa absque dubio videt) sed in seipsis: in quantum essentia sua continet similitudinem aliorum ab ipso, quibus lucem accipiunt verba data ex lectione 3. in cap. 7. Dionysij, quæ duobus prius recitatis, clarius hanc doctrinam insinuant, & aptissime ad testimonium Dionysij, quod interpretatur, nobisque etiam obici solet; sicque habet. Si secundum unam causam Deus omnibus existentibus esse irradiat: secundum eandem causam scilicet omnia ex ipso existentia: quæ sic vertit Hyparsiot. Si secundum unam causam Deus omnibus impertit, ut sunt, secundum illam ipsam causam cognoscat omnia quæ ex ipso sunt (nota sequentia) & ex ipso existunt, addit Dionysius ibidem: in ipso diuino esse existit omne esse. Aliter enim per suam essentiam non posset omnia cognoscere, nisi omnia in ipso causaliter essent. Neque enim ea quæ sunt, ex his quæ sunt, nouit diuina mens, sed ex se. & in se per causam rerum omnium cognitionem, scientiam, notitiamque anticipatam

anticipatam habet. Sic legitur hanc Ambrosii. Florent. apud Heriz. d. 5. c. 5. *ex se & in se secundum causam omnium notitiam. & scientiam, atque substantiam anticipat.* Pergit Dionysius. Non quod per speciem, sicut nostra cognitiones singula consideret; sed uno causa complexu, ipsa enim ipsam omnium causam cognoscens divina mens, qua tandem ratione, qua ab ipsa sunt, & quorum causa est ignorabit? Hanc igitur rationem Deus contra nouit non enim scientia (tanquam specificatiuorum ut nobis euenit) sed sui.

7. Hanc inquam omnia de se satis obscura, & ambigua data nostra doctrina clarescent, quam mutua etiam vicissitudine illustrant: siquidem ad continentiam formalem eminentialem omnis entis, & esse creati in ente à se, seu essentia diuina ad causam, & omnipotentiam rationem formaliter presuppositam reducit tandem à Dionysio, cuiusque interpretibus de creatis omnibus scientia, & cognitio diuina. Secundo formalis eorum omnium cognitio, & representatio anticipata esse in Deo asseritur expresse ab eisdem: id quod ex munere medijs Deus, ut causa nequaquam potest habere: qua medium siquidem solum pro signo cognitionis sui munus determinandi ad formalem creatorum cognitionem habere possit, non autem cognitionem suam, qua ipsius cognitionem formalem, formalem etiam creatorum cognitionem esse: id autem solum habet, habereque potest eo, quod omnis scientia infinita è genere suo scientia Dei, essentia ipsius, ratione eminentialis continentie presupposita formalis omnis entis, & esse creati ad rationem causam, & omnipotentiam, adaequatum specificatiuorum, ut diximus, sit: inde enim euident est cognitionem suam essentia pro nullo signo esse posse, quin eadem formalis intellectus creatorum omnium formalis, quoad intrinsecum, creatorum cognitio sit, ipsorumque extrinsecum, pro statu quouis positionem anticipata praedat: idipsum de Dionysio, & reliquorum mente suadet exemplum, quo statim Dionysius suam doctrinam confirmat, & illustrat, *quemadmodum (subdit) etiam lux per causam in se tenebrarum notitiam anticipatam, & informatam habet*: ad quae optime Valquez noster aduersarios rogat: an velint ex mente Dionysii esse, & alterere lucem, quae tenebrarum destructiua proliis, & contradictorium estillarum quouomodo causam esse, atque in ea qua tali, ut in medio tenebras nosci: certe neque eorum ingenium in tantam insaniam rueri illos permittet, nec subiuncta Dionysii ratio: *quod non aliunde quam ex luce tenebras nouerit*: nempe, tanquam in termino necessario praecognoscendo ut tenebrae, quae lucis priuatio sunt, cognoscantur, ac proinde de se cognitioni sine qua, Deoque ipsius adaequato specificatiuorum formalis creatorum cognitio repugnat, recte lux, cuiusque cognitio respectu cognitionis tenebrarum comparatur.

8. Leuiores licet, duo tamen contra aduersarios hanc in locis his, quae nobis opponunt, notare non omitteram. Primum omnia haec loca de cognitione creatorum existentium non autem possibilium in Deo esse expressissima, ut ea legenti, & rationem supra à nobis datam patebit: quare importune hic ea nobis obtrudi. Alterum est praefatis locis indifferenter à Patribus dici *in se*, vel *ex se*, ut causa Deum, creaturas, & alia à se cognoscere: obiectantes vero subtiliores ex se, ut causa medione creaturas nosse nusquam admittunt, sed mordicus negant: quare in iis ipsis, quae nobis opponuntur exponendis obiectionibus, etiam erit ex parte laborandum: sicuti & in illo quod etiam hic obtrudunt, ex Concilio Valentino sub Lothario Imp. c. 2. *Deus nouit omnia antequam fiant ex sua omnipotentia, & incommutabili maiestate*: sed an diuina maiestas, & incommutabilitas medium etiam in quo Deus creatura cognoscit iuxta aduersarios erit: illud igitur ex omnipotentia, & incommutabili maiestate atque applicatum non medium denotat, sed rationem cur à nobis Deus ab aeterno creatura cognoscere probetur: quia in ea ab aeterno posset, sed in tempore mutabilis esset, non immutabilis & in ea posset, non esset omnipotens perfecte, quia non eorum operatiuus per rationem, & arbitrium.

QVÆSTIO III.

An futura siue conditionata siue absoluta Deus in medio aliquo noscat?

DE VLTICI adeo grauis difficultatis in vna eademque quaestione complexio methodo nostrae (quae claritati, & difficultatibus distincte ac dilucida exsolutioni in primis studet) videbitur aduersa: verum quia nihil fere de eis speciatim, atque ex instituto disputandum in praesentiarum hoc est, quod examinatum in superioribus, ac definitum in terminis, aut in simili non fuerit, vel pro priori sede non sit deinceps discutiendum per otiumque statendum, & confirmandum, utraque difficultate iustam (quod fieri ex altera seorsim non poterat) instruximus quaestionem: seorsim tamen suis certaminibus de vnaquaque agemus: ne quod cuique speciale, siue in re, siue in Doctorum sententiis sit, vel ignoretur, vel confundatur.

CERTAMEN I.

Nullum futurum conditionatum in medio aliquo Deus cognoscit.

1. **T** Ot sane cognoscendi futura conditionata libera, seu proprie futura conditionate assignari Deo possent, quot ipsi ab absolute futura cognoscenda eidem ab Authoribus assignantur: siquidem, quae absolute posita futura absolute infallibiliter inueniunt absolute fore, ac media sunt, in quibus, vel ex quibus absoluta eius futuritio iuxta varias sententias cognoscatur, eadem in hypothesi, seu pro conditione posita eiusdem conditionatam futuritionem apponent, foreque indefectibiliter sub eisdem facient, & cognita ita sub ipsis fore demonstrant: atque à Deo ad eius conditionatam futuritionem cognoscendam media formalia, & determinantia Deo erunt, si semel à Deo cognoscantur: quare hic, non adeo antiqua, decreta praedeterminatiua omnino absoluta Thomistica, & alia aliquorum illegitimorum Scotistarum decreta similia physicaeque praedeterminationes Recentium Thomistarum posita in hypothesi in medijs formalibus Deum ad conditionatam contingentis futuritionem à Deo cognoscendam, consecretarie ad vniuersumque ex memoratis Doctoribus sententiam, numerari hic deberent: sed quoniam, necessaria ne vel conducentia ea omnia sunt ad absolutam contingentis futuritionem apponendam (vnde tota ad rem praesentem definitio pendet) examinare, ad examen medijs formalium dignoscendae contingentis futuritioni absolute spectat, ex nunc opinionibus referendis, atque speciatim repellendis merito abstinemus: atque ex ibi statim dicendis, de eis omnibus media formalia ad futuritionem contingentis conditionatam à Deo cognoscendam vniuersim negare habemus satis: ne eadem fastidiosae, & inutiliter repetantur.

2. Igitur Thomistae, nec plures, nec sapientiores, ut vidimus d. 6. ex primis, qui nostri Molinae scientiam mediam fuerunt perterriti, decretum subiectiue absolutum obiectiue conditionatum pro futuritione conditionata contingentis statuenda commenti sunt, ut scientiam mediam abolerent, atque eius loco naturalem solum, & simpliciter intelligentiam à Deo in eo decreto tanquam medio formali habitam statuerent: verum, cum ex decreto praedeterminatiuo suo omnino absolute necessario ad futuritionem contingentis absolutam apponendam, cum ea, quae de se se conexo in hypothesi, siue pro conditione posita, necessario, & infallibiliter eiusdem contingentis conditionata futuritio